

BOGNÁR KATICA

Szabad bölcsészet (művészettörténet)
BA, 6. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Velladics Márta
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

UTAZÓKOSZTÜMBŐL SZALONDIVAT, A BRUNSWICK

Kulcsszavak: XVIII. század, női viseletek, utazóviselet, brunswick

Az Angliában „brunswick” néven ismert, elsősorban útiruházatként viselt együttes egyedülálló a 18. századi női öltözködésben. Angliába érkezése 1764 márciusára tehető, mikor Augusta brit királyi hercegnő (1737-1813) feleségül ment Károly Brunswick-Wolfenbüttel hercegéhez (1735-1806). Násútjukra egy skarlátvörös német utazóruhát („german gown”) vett fel. Négy évvel később a ruhadarabot már brunswickként emlegették. Barbara Johnson (1746-1823, egy angol lelkész lánya) naplójában maradt fenn egy apró metszet a ruhadarabról, melyen a képaláírásként „The Brunswick” szerepel.

Eredete a Brunswick-Wolfenbütteli udvarra vezethető vissza, ahol az 1740-es évek során alakult ki.

A brunswick jellegzetességei, a csuklyás rövid kabát, a könyöknél elválasztott ujjak és az elől gombos felsőrész, korábban is előfordultak a női viseleteken, noha nem gyakran és sohasem együtt. Ahogy sok más ruhadarab, úgy a brunswick sem maradt változatlan. Angliában számos néven emlegették, mint a joseph, a jesuit, vagy a diána. Augusta hercegnő példáját követve, népszerű esküvői öltözet volt. Erre kiváló példa Pompeo Batoni (1708-1787) portréja Lady Mary Foxról, melyen a hölgy a festőtől megszokott antik ruházat helyett, brunswickot visel. Korai megítélése azonban igencsak hullámzó volt. Míg levelezésében Lady Diana Dormer elítélően nyilatkozott a viseletről, addig a kor divatmagazinjai az év divatjaként hirdették 1766-1768 között. Az 1770-es évekre egy újabb divat érkezett a kontinensről, a robe a lá polonaise, mely 1780-ra kiszorította a brunswickot korábbi szerepéből. A brunswick visszaszorult a négy fal közé és szalonkabátként viselték egészen a XIX. század közepéig. Ezzel párhuzamosan a készítéshez főként selyem szatént és pamutot kezdtek használni, a tafota és a posztó helyett. 1780-ra már Waldegrave lévite néven ismerték; Sir Joshua Reynolds (1723-1792) 1780-ban készült, a Waldegrave hercegisasszonyokat ábrázoló festménye nyomán. A képen mindhárom kisasszony, egy kissé hosszabb kabátú, fehér brunswickot visel. Noha a brunswick nem tekinthető tartós divatnak, hatása a századvég divatjára tagadhatatlan. A viselet az egyik, ha nem az első, mely jelentősen egyszerűbb szabású és kinézetű volt a XVIII. század korábbi divatjainál. Elterjedése nyomán sorra jelentek meg az egyre egyszerűbb viseletek, utolsóként a chemise a lá reine. A brunswick nem csupán a régenskor divatjának kialakulását tette lehetővé, hanem közvetve a korszak egyik legnagyobb társadalmi változását is elősegítette.